

הסכת שיתופי – תוצר לדוגמה

הסכתי

1212

יחסים מורכבים במשפחות מורכבות.	צרפו רכיב חזותי להסכת (רשות):
	ויסנט רודס, שרה נותנת את הגר לאברהם כדי להיבנות ממנה. האירוע שפתח את הקונפליקטים, הסכסוכים ואת ההשלכות הרוח הגורל במשפחת אברהם.
מגישים: אורי כהן, רחל לוי	
לינק להסכת	

תיאור הנושא/הסוגיה/הדילמה

ההבטחה של אלוהים לאברם כי "וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל" (בראשית י"ב, פסוקים ג', ז') וההבטחה שאברם יחבוק בן משלו (בראשית ט"ו, פסוק ד') אינה מתיישבת עם עקרונות של שרי (בראשית ט"ז, פסוק א'). לאור אי התממשות ההבטחה ותחושת חוסר הביטחון בהתממשות ההבטחה אברהם פונה אל אלוהים בהאשמה "הֲנִי לֹא נָתַתָּה זָרַע וְהִנֵּה בְּיָדֵי יוֹרֵשׁ אֹתִי" (בראשית ט"ו, פסוק ג'). בשל העובדה ששעון החול אוזל וההבטחה עדיין לא התממשה, שרי מחליטה לעשות מעשה. היא מציעה לתת לאברם את שפחתה הגר לאשה על מנת שתיבנה ממנה ואברהם יזכה לבן וכך תתממש ההבטחה שניתנה לאברם על ידי האלוהים. ואכן "וַיָּבֹא אֶל־הָגֵר וַתְּהַר " אבל כשהגר הרתה " וַתִּקַּל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ " (בראשית ט"ז, פסוק ד'), הגר מתנשאת מעל שרי, ומרקם היחסים בתוך המשפחה נפגם. שרי פונה לעזרת אברם לאור התנהגות הגר ואומרת לו "חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנֹכִי נָתַתִּי שְׂפָחָתִי בְּחִיקָךָ וַתְּהַר כִּי הָרְתָה וְאַקַּל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ", שרה טוענת שאברהם גרם לה עוול ודורשת מאברם שיעמוד לצדה באופן בולט יותר. והוא מצידו אומר לשרי "הֲנִי שְׂפָחָתְךָ בְּיָדְךָ עָשִׂי־לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ". שרי מענה את הגר וזו בורחת אל המדבר. בפרק כ"א אנו עדים לקונפליקט נוסף בין שרה להגר שפחתה וישמעאל בנה, שקרה לאחר לידת יצחק, שבעקבותיו שרה דורשת לגרש את הגר וישמעאל ואברהם עומד שוב באמצעו של הקונפליקט. היחסים המורכבים הללו גורמים להשלכות הרות גורל. מתוך כל הדברים היה חשוב לנו לבחון בהסכת את התנהגותה של שרה בפרקים: האם חטאה שרי ביחסה אל הגר וישמעאל?

בהסכת יוצגו בהרצאה שתי העמדות לסוגיה זו: האחת רואה פגם בהתנהגותה הבלתי מוסרית של שרי כלפי הגר ובנה כדוגמת הרמב"ן, הרואה במעשה העינוי של הגר חטא: "חטאה אמנו בענוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני הענוי".

(רמב"ן על בראשית ט"ז פסוק ו', https://kodesh.snunit.k12.il/comment/t0116_6.htm)

על פי הרמב"ן גם אברם שותף לחטא מפני שלא מנע משרי את עינוי הגר. שניהם נענשו על פי עיקרון הענישה "מידה כנגד מידה" שכן בהמשך צאצאי אברהם ושרה יעונו על ידי צאצאי הגר. העמדה אחרת נותנת לגיטימציה והבנה להתנהגות זו של שרי כלפי הגר ובנה והביקורת מופנית כלפי הגר אשר מרדה בגבירתה שרי, ולא ראתה בה כגבירתה ובכך פגעה בכבודה. כשפחה היא אינה יכולה לנהוג כרצונה ולכן התנהגותה כלפי שרי הייתה פסולה. אלחנן סמט אומר: "כך או אחרת, ודאי שהתנהגותה של הגר מגונה: לא זו בלבד שיש בה התאכזרות לאישה עקרה, אלא שיש בה גם כפיות טובה כלפי גבירתה, אשר נתנה אותה לאברם לאישה, ואשר בזכותה הרתה לו".

(אלחנן סמט, "ותענה שרי" - האם "חטאה אמנו בעינוי הזה"? <https://www.daat.ac.il/daat/tanach/samet/b3-2.htm>)

אלחנן מטיל דופי בהתנהגותה של הגר ורואה בה התנהגות לא ראויה כלפי שרה העקרה, שהטיבה עימה בכך שנתנה לה להרות מאברהם. הוא רואה בהתנהגותה של הגר ככפיות טובה.

היבטים: פרשנות/עמדה/תובנה אישית

היבט: פרשנות/עמדה/תובנה - מי טל הדדי

(טענה) - יש הרואים פגם בהתנהגותה של שרי כלפי הגר ובנה, התנהגות בלתי מוסרית ולא ראויה. שרה מענה את הגר עד שזו בורחת מפניה אל המדבר, מקום שעלול לקרות להם הנורא מכל.
(טיעון= הסבר +נימוק ובסוס) רד"ק התומך בגישה זו אומר: "ולא נהגה שרי בזה [בעינו] לא למידת מוסר ולא למידת חסידות. לא מוסר – כי אף על פי שאברם מחל (ויתר) לה על כבודו ואמר לה "עשי הטוב בעיניך", היה ראוי לה למשוך את ידה (להימנע) לכבודו ולא לענותה. ...כי אין ראוי לאדם לעשות כל יכולתו במה שתחת ידו (למי שכפוף לו). מה שעשתה שרי לא היה טוב בעיני האל כמו שאמר [בהמשך] המלאך אל הגר: "כי שמע ה' אל עויניך והשיב לה, להגר, ברכה תחת עינוייה".
(רד"ק על בראשית ט"ז פסוק ו', ספריא,

https://www.sefaria.org.il/Radak_on_Genesis.16.6.2?lang=he

על פי רד"ק שרי לא נוהגת במוסריות ובהגינות כלפי הגר וגם כלפי אברם. שרה הייתה צריכה להניח להגר לנפשה ולא לענות אותה, גם כאשר אברם אמר לה לעשות בה כרצונה. הרד"ק מותח ביקורת על מידותיה של שרה שמעשיה אינם טובים בעיני ה'. המילה "ותענה" מדגישה את הביקורת על התנהגותה של שרי כלפי הגר ובנה.

כמו כן בהתגלות של מלאך ה' אל הגר ובפניה אליה הוא אומר "כי שמע ה' אל עוניך" (פרק ט"ז, פסוק יא), יש בזה להבין כי הגר היא קורבן להתנהגותה הלא ראויה של שרי.

(טיעון=הסבר ובסוס)עמדה זו מקבלת חיזוק גם מדברי חיים חיון במאמר דעה שכתב:

" פעם למעלה ופעם למטה" במאמרו הוא הוא עושה הקבלה בין הסיפור של הגר המעונה, שבורחת אל המדבר ונושעת על ידי האלוהים, לסיפורם של בני ישראל העבדים המעונים במצרים, היוצאים אל המדבר ונושעים על ידי האל :
"...אולם כאן, אבוי לאותה בושה, התהפכו היוצרות. אנחנו הרעים, ואלוהים איננו לצדנו". כמו כן חיים חיון מתייחס לציוויים המקראיים המצווים את בני ישראל על יחס ההומאני כלפי הגר, כדוגמת "וְאֶהְיֶתָם אֶת הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם" (דברים י', י"ט). הוא טוען, שהגר במעמד של גרה בביתם של אברם ושרי, לא קיבלה יחס הומאני משרי בפרק ט"ז. בעיניו הגר הוא רואה דופי בהתנהגות שרי כלפיה ורואה במעשיה חטא.

(חיים חיון, פעם למעלה ופעם למטה, 929, <https://www.929.org.il/page/16/post/476>)

לדעתי לשרה היה קושי עם החלטתה אליה לא הייתה מודעת. ראייה לכך היא שני הפעלים "וַתִּקַּח", "וַתֵּתֶן" המתארים גם הם את עולמה הפנימי של שרי. השימוש בשני הפעלים יוצר השהיה, שרומזת על היסוס ועל הקושי שבו נתונה שרי. מקורו של ההיסוס יכול להיות בקושי הנפשי בנתינת אישה אחרת לבעלה.
הקושי מתבטא בכעסה של שרה על אברהם לאחר התנשאות הגר שבו היא מתארת את נתינה הגר לאברהם במילים: "אֲנִי נָתַתִּי שְׂפָתַי בְּחִיקָךְ" (פרק ט"ז פסוק ה'). הביטוי "חיקך" מלמד על קרבה ואינטימיות. לאחר התנשאות הגר שרה הגיעה לקצה ולא יכלה להכיל עוד ונקטה בעינוי הגר. העינוי אינו ההתנהגות אנושית אך יחד עם זאת יש מקום להבין את שרי. ייתכן ושרי הייתה צריכה להמתין לקיום הבטחות האל ולא לפעול למעורבות ולעשייה.

היבט: פרשנות/עמדה/תובנה – עדי אלון

(טענה) שרה לא חטאה ביחסה אל הגר ובנה. דעה זו מבינה ונותנת לגיטימציה להתנהגותה של שרי כלפי הגר ובנה.
(טיעון= הסבר +נימוק+ ובסוס) הביקורת מופנית כלפי הגר אשר מרדה בגבירתה שרי, ולא ראתה בה כגבירתה ובכך פגעה בכבודה. כשפחה היא אינה יכולה לנהוג כרצונה

ולכן התנהגותה כלפי שרי הייתה פסולה. כמו כן בעינוי הגר שרי פועלת על פי חוקי המזרח הקדום- חוק חמורבי: "כי ייקח איש אישה (שלא ילדה לו ילדים), והיא תיתן את שפחתה לבעלה, ותלד לו בנים, ואחר כך תשווה עצמה לגבירתה (כלומר: תתנשא על גבירתה), גבירתה לא תמכור אותה, מפני שילדה בנים, אבל לעבדות תשיב אותה, ותמנה אותה בין השפחות".

(חוק חמורבי 146, אנציקלופדיה מקראית, חלק ב' עמ' 782)

לפי חוק זה, שפחה המתנשאת מעל גבירתה, כעונש לא נמכרת לעבדות והגבירה יכולה להשיבה למקומה ומעמדה כשפחה ולהשיב לה כגמולה. שרי התעלתה על עצמה, בנותנה את הגר לאברם כדי שייבנו ממנה, אך זו הרגישה כי היא יכולה להרשות לעצמה להתנכר לשרי ולהרגיש במעמד אחר ומתנשא מעל שרי. שרי חשה עלבון, והייתה במצוקה לכן היא פונה לאברם כדי שיעזור לה, אך הוא לא עושה דבר ומשאיר אותה עם תחושותיה והניכור שהיא חשה בהתנהגותה של הגר כלפיה.

בנוסף (הסבר נוסף + בסוס +ומקור חיצוני) ההתנשאות הזו על שרי, אינה מיוחסת רק להגר אל לבנה: "ותרא שרה אֶת-בֶּן-הָגֵר הַמִּצְרִית, אֲשֶׁר-יָלְדָה לְאַבְרָהָם--מִצְחָק" (פרק כ"א פסוק ט') ופונה לאב בדרישה: "גִּירָשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת, וְאֶת-בְּנָהּ: כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן-הָאֵמָה הַזֹּאת, עִם-בְּנֵי עַם-יִצְחָק". רש"י אונ אלא אין צחוק האמור כאן אלא לשון ירושה, שמשעה שנולד יצחק היו הכל שמחין, אמר להם ישנ שוטים אני בכור ואני נוטל פי שנים, שמתשובה שאמרה שרה אמנו לאברהם אתה למד וכו'".

(רש"י, על בראשית כ"א פסוק ט, מאגר ספרות קודש, https://kodesh.snunit.k12.il/comment/t0121_9.htm)

על פי רש"י ישמעאל ציחק בשרי והתגרה בה במקום מאד רגיש אצלה בנה יצחק. בשל כך הרוויח ביושר משרה את הכינוי המזלזל "בן האמה". ישמעאל מתנשא ומטיח בפניה את חוק הבן הבכור היורש "פִּי שְׁנַיִם, בְּכָל אֲשֶׁר-יִמָּצָא, לוֹ" (דברים פרק כ"א, פסוק יז) לכן כאשר שרי מגרשת את הגר ובנה ניתן להבינה ולא ניתן להאשים אותה בהתנהגות זו.

לאור מה שהוצג, לדעתי, ניתן לקבל בהבנה את התנהגותה של שרי כלפי הגר ובנה. (הסבר ונימוק) בפרק ט"ז שרי עמדה בסיטואציות קשות ונותרה לבדה בהתמודדות עימן. תחילה עקרותה העומדת בניגוד להבטחות שניתנו לאברהם שאין היא יכולה לעמוד בציפיות ממנה. ההחלטה לרצות את אברם ולתת לו את הגר שיבנו ממנה, התגלתה כקשה מנשוא עבורה. על אף מצבה הנפשי הקשה, היא מוותרת על הזכות להיות אם שממנו יבנה עם גדול, ולהעניק את הזכות הזו להגר שפחתה. שרי פועלת ברגישות, בהוגנות ועל פי ערך האנושיות ובהתאם לחוק הנהוג במזרח הקדום לפיו שפחתה מותרת לאברם על מנת להיבנות ממנה. שרי לא ציפתה כי זו תתנשא עליה ותתפוס את מקומה לצד אברם אבי האומה. שרי עוברת ייסורים קשים גם מעצם מכך שאברהם אינו מצדד בה ונשאר אדיש להתנהגותה של הגר כלפיה. שרי נשארת לבד

לנהל את הסיטואציה שנוצרה, ולכן התנהגותה אל הגר היא להשיב במעט את כבודה האבוד ולהשיב את מעמדה כגבירה. חשוב להדגיש שלמרות שהסוף הוא טוב ושרה הפכה לאם, יש לזכור שהיא אם לבן יחיד והדאגה לגורלו מובנת, הרי אין בעולם אהבה כמו אהבה של אימא. וכאימא היא עושה הכול כדי שבנה יחיה מבוסס כלכלית ויהיו לו חיים טובים, לאחר מותה.

מקטעים

1 מקטע

שמירה

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

* כותרת מקטע – הגדרת

מטרתו

פתיחת ההסכת

מה יאמר במקטע

שלום לכולם, וברוכים הבאים לתוכניתנו הסכתטוק.
אני מי-טל הדדי ואיתי נמצא עדי אלון. אנחנו תלמידי כיתה י"א ובמסגרת שיעורי התנ"ך בכיתה
בחרנו לעסוק ברעיון הגדול האם ליחסים בתוך המשפחה עשויים להיות השלכות הוותיקות?
בהסכת שלנו נעסוק ביחסים המורכבים במשפחת אברהם, שרה והגר כפי שבאים לידי ביטוי
בבראשית פרקים ט"ז ו"א..
נצלול לתוך עומקו של הסיפור המרתק ונראה כיצד היחסים במשפחה יכולים להשפיע בצורה
הרת גורל על החיים של כולם כולל הילדים.

הערה חשובה: במהלך התוכנית אנו נתייחס לשמו של אברהם (עם ה') ולשמה של שרה (עם ה') למרות שבבראשית ט"ז טרם שונו שמותיהם, והם נקראים אברם ושרי.

🔍 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ 🎨 ▼ A ↶ ↷

תוספות אמנותיות מתוכננות

מוזיקת פתיחה לתכנית- עוד להיט

7 מקטע 2

שמירה 📁

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

עדי אלון

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

מנהרת הזמן

מה יאמר במקטע

לפני שנתחיל ניכנס למנהרת הזמן, נבדוק מהו המניע לרגשות השליליים ביחסים המשפחתיים של אברהם ושרה.
לאחר ציווי אלוהים מאברהם לעזוב את ארצו לארץ כנען בבראשית פרק י"ב, אלוהים מבטיח לו בתמורה שייצא ממנו "גוי גדול", ושאברהם יחבוק בן משלו כחלק מהתממשות ההבטחה לעם.
זה נשמע לכם מחמיא וחלומי? נכון אך הלכה למעשה הבטחה זו מסבכת את הסיפור המשפחתי.
מדוע?

ההבטחה אינה מתיישבת עם עקרונותיה של שרה, כמו כן שעון החול אוזל ואי התממשות ההבטחה נוטעת תחושת חוסר ביטחון בקרב אברהם ושרה. אברהם אף מחליט לפנות אל אלוהים בהאשמה כפי שכתוב בבראשית ט"ו ואומר "הן לי לא נִתְּתָה זָרַע וְהִנֵּה בְּיָדִי יוֹרֵשׁ אֹתִי"

📖 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ 🎨 ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 3

שמירה 📁

🔍 מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

החלטת שרה לעשות מעשה

מה יאמר במקטע

מכלול הסיבות הללו מובילים את שרה לעשות מעשה- בבראשית ט"ז היא מציעה לתת לאברהם את שפחתה הגר לאשה על מנת שתיבנה ממנה ושאברהם סוף סוף יזכה לבן ולעם, כפי שהובטח לו על ידי האלוהים. ואכן כפי שמתואר "וַיָּבֹא אֶל־הָגֵר" והתוצאה "וַתֵּהָרֶם".

📖 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ 🎨 ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 4

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

עדי אלון

*כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

הקונפליקט בפרק ט"ז וסיבותיו

מה יאמר במקטע

אך הסיפור מסתבך... לאחר שהגר הרתה "ותקל גברתה בעיניה". שרה פונה לעזרת אברהם ואומרת לו "חמסי עליך..", שרה טוענת שאברהם גרם לה עוול ודורשת מאברהם שיעמוד לצדה באופן בולט יותר. ומה עושה אברהם? כמעט כלום, הוא אומר לשרה "הנה שפחתך בידך עשי-לה הטוב בעיניך" ובמקום לתמוך בה ולהרגיע את תחושותיה, הוא נותן לה לעשות כרצונה.

נחשו מה קורה כשלא נוקטים עמדה ברורה? בלגן!
שרה מענה את הגר וזו בורחת אל המדבר כשהיא בהריון.
מלאך ה' נגלה אליה ולאחר שמרגיע את חששותיה, הגר חוזרת לבית אברהם ויולדת את ישמעאל בנם המשותף, של אברהם והגר.

B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 5

שמירה

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

הקונפליקט בפרק כ"א וסיבותיו

מה יאמר במקטע

בפרק כ"א אנו עדים לקונפליקט נוסף בין שרה להגר שיפחתה ולישמעאל בנה, שקרה לאחר לידת יצחק. בעקבותיו שרה דורשת לגרש את הגר וישמעאל. אברהם עומד שוב באמצע הקונפליקט, אך הפעם מרצה את שרה ופועל כבקשתה למרות ששכתוב "וירע הדבר בעיניו". היחסים המורכבים הללו גורמים להשלכות הרות גורל כי הגר וישמעאל מגורשים מביתם של שרה ואברהם. אנחנו נחזור לעניין זה בהמשך

7 מקטע 6

שמירה

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

***כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

הסוגיה שבה יעסוק ההסכת

מה יאמר במקטע

בהסכת נתייחס לשאלות רבות, העולות מהיחסים המשפחתיים, אך נבחן ביסודיות את התנהגותה של שרה להגר וישמעאל לאור הסוגיה: האם חטאה שרי ביחסה אל הגר וישמעאל?

📖 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ 🎨 ▼ A ↶ ↷

7 מקטע ▾

שמירה 📁

מקטעים (?)

→ הוספת פרטים למקטע

עדי אלון

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

עמדה ראשונה

מה יאמר במקטע

העמדה הראשונה רואה פגם וחטא בהתנהגותה של שרה כלפי הגר ובנה. התנהגותה אינה מוסרית ואינה ראויה. שרה מענה את הגר עד שזו בורחת מפניה אל המדבר, מקום שעלול לקרות להם הנורא מכל.

📖 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ 🎨 ▼ A ↶ ↷

8 מקטע ▾

שמירה 📁

מקטעים (?)

עדי אלון

→ הוספת פרטים למקטע

*** כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

מדוע חטאה שרה?

מה יאמר במקטע

אחד התומכים בגישה זו הוא הרמב"ן שרואה גם באברהם שותף לחטא זה, מפני שלא מנע משרי את עינוי הגר: " ..וגם אברהם בהניחו לעשות כן..". הוא מוסיף ששניהם נענשו על פי עיקרון הענישה "מידה כנגד מידה", שכן בהמשך צאצאי אברהם ושרה יעונו על ידי צאצאי הגר. חיים חיון מתייחס להקבלה בין הסיפור של הגר המעונה, שנושעת על ידי מלאך אלוהים במדבר לסיפור העבדות של בני ישראל במצרים, שבסופו של דבר נושעים על ידי האל. מדברי מלאך ה' אל הגר ניתן להבין כי הגר היא קורבן להתנהגותה הלא ראויה של שרה.

📖 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 9

שמירה

🔍 מקטעים

עדי אלון

→ הוספת פרטים למקטע

*** כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

מדוע חטאה שרה?

מה יאמר במקטע

אחד התומכים בגישה זו הוא הרמב"ן שרואה גם באברהם שותף לחטא זה, מפני שלא מנע משרי את עינוי הגר: " ..וגם אברהם בהניחו לעשות כן..". הוא מוסיף ששניהם נענשו על פי עיקרון הענישה "מידה כנגד מידה", שכן בהמשך צאצאי אברהם ושרה יעונו על ידי צאצאי הגר. חיים חיון מתייחס להקבלה בין הסיפור של הגר המעונה, שנושעת על ידי מלאך אלוהים במדבר לסיפור העבדות של בני ישראל במצרים, שבסופו של דבר נושעים על ידי האל. מדברי מלאך ה' אל הגר ניתן להבין כי הגר היא קורבן להתנהגותה הלא ראויה של שרה.

🔍 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 10

שמירה 📁

מקטעים

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

*** כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

עמדה שנייה

מה יאמר במקטע

העמדה השנייה נותנת לגיטימציה להתנהגותה של שרה כלפי הגר ובנה. הביקורת מופנית כלפי הגר השפחה שמרדה בגבירתה שרה, ובכך פגעה בכבודה. עמדה זו לוקחת בחשבון את הקושי הרגשי ששרויה בו שרה, שהתנשאות הגר מעמיקה את הקושי הרגשי שלה.

🔍 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 11

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

*** כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

מדוע שרה לא חטאה?

מה יאמר במקטע

בין תומכי הגישה שמטילים דופי בהתנהגותה המתנשאת של הגר ורואים בה התנהגות כפזית טובה ולא ראזיה כלפי שרה העקרה, שהטיבה עימה בכך שנתנה לה להרות מאברהם, כך כותב אלחנן סמט: "... לא זו בלבד שיש בה התאכזרות לאישה עקרה... יש בה גם כפזית טובה כלפי גבירתה, אשר נתנה אותה לאברם לאישה, ואשר בזכותה הרתה לו."

ניתן לומר כי ההתנשאות של הגר על שרי, מיוחסת גם לבנה ישמעאל אשר במשתה של יצחק בפרק כ"א נכתב כי הוא: "...מִצְחֵק". על פי רש"י ישמעאל התנשא והטיח בפני שרה את חוק הבן הבכור היורש פִּי שְׁנַיִם: "...שוטים, אני בכור ואני נוטל פי שנים". בכך הוא התגרה בה במקום מאד רגיש אצלה- בנה יצחק . מחשש שיירש פי שניים שרה פונה לאברהם בדרישה: "גִּרְשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת, וְאֶת-בְּנָהּ.."

7 מקטע 12

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

עדי אלון

*** כותרת מקטע – הגדרת מטרתו**

תובנות והבנות

מה יאמר במקטע

שרה רצתה ילד בכל מחיר, ואולי אפילו מתוך אהבה לאברהם. אבל המחיר היה גבוה מדי. הקנאה והקושי שלה לאור נתינת הגר לאברהם, מבלי שתהיה מודעת לכך, גרמו סבל לאחרים. ראייה לכך היא ששני הפעלים "יִתְּקַח", "יִתְּתֶן" מתארים את המתרחש בנפשה של שרי בבראשית ט"ז. השימוש בשני הפעלים יוצר השהיה, שרומזת על היסוס ועל הקושי שבו נתונה שרי. הקושי בולט גם בכעסה של שרה על אברהם לאחר התנשאות הגר שבו היא מתארת את נתינת הגר לאברהם במילים: "אֲנִי נָתַתִּי שְׂפָתַי בְּחִיקָךְ". המילה "חיקך" מלמדת על קרבה ואינטימיות. לאחר התנשאות הגר שרה הגיעה לקצה ולא יכלה להכיל עוד ונקטה בעינוי הגר. למרות שהעינוי אינו נתפס כאנושי, יש מקום לגלות קצת אמפתיה.

7 מקטע 13

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

מי טל הדדי

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

עוד תובנות והבנות

מה יאמר במקטע

לדעתי, ניתן לקבל בהבנה את התנהגותה של שרה כלפי הגר ובנה, שכן היא עמדה בסיטואציות קשות ונותרה לבדה בהתמודדות עימן. עקרותה, הצורך לרצות את אברהם, היותו על הזכות להיות אם ולהעניק את הזכות הזו להגר, כל אלו התגלו כקשים מנשוא עבורה. שרה פועלת ברגישות, בהוגנות, על פי ערך האנושיות ובהתאם לחוק הנהוג במזרח הקדום המתיר את נתינת הגר לאברהם. שרי לא ציפתה, כי זו תתנשא עליה ותתפוס את מקומה לצד אברהם. היא לא שיערה, שאברהם יגלה אדישות, לא יצדד בה ויותר אותה לנהל לבד את הסיטואציה. שרה בסך הכול רצתה להשיב ולו במעט את כבודה האבוד ולהשיב את מעמדה כגבירה. חשוב להדגיש שלמרות שהסוף הוא טוב ושרה הפכה לאם, יש לזכור שהיא אם לבן יחיד והדאגה לגורלו בעתיד היא מובנת

B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

7 מקטע 14

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

עדי אלון

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

סיכום

מה יאמר במקטע

אז מה למדנו היום?

יחסים משפחתיים הם לא תמיד פשוטים, לכן אנו נדרשים להבנה ותמיכה כדי להתגבר על המכשולים. הסיפור של אברהם, שרה והגר מדגים לנו כיצד חוסר הבנה וקנאה יכולים לגרום לסבל רב במשפחה מצבים אלה מוכרים לנו גם מחיינו האישיים.

7 מקטע 15

שמירה

מקטעים ?

→ הוספת פרטים למקטע

רשמו את שמות התלמידים שידברו במקטע זה

* כותרת מקטע – הגדרת מטרתו

מסקנות

מה יאמר במקטע

אבל התובנה החשובה ביותר היא שכל אישה רוצה להרות , ללדת ולחיות את האימהות. וכל אישה תעשה הכול כדי להרות וכל אימא תעשה הכול עבור ילדיה כדי שיהיו להם חיים טובים, הרי אין בעולם אהבה כמו אהבה של אימא תודה שהצטרפתם אלינו להסכתטוק היומי. אנו מקווים שנהניתם ולמדתם משהו חדש.

🔍 B I U ▼ ≡ ≡ ≡ ▼ ▼ A ↶ ↷

תוספות אמנותיות מתוכננות

סיום הפזמון של השיר של זהבה בן "אין בעולם אהבה כמו אהבה של אימא"

מושגים

מושגים: הבטחה אלוהית, עבדות , חוק הבן הבכור היורש, חוקי מזרח קדום
תפיסות: תפיסת גמול, מידה כנגד מידה
ערכים: יחס ההומאני (כלפי הגר), מוסר, כפיות טובה, כבוד

מקורות

רמב"ן, ספרות מקרא קודש, בראשית ט"ז פסוק ו', https://kodesh.snunit.k12.il/comment/t0116_6.htm
אלחנן סמט, "ותענה שרי" - האם "חטאה אמנו בעיניו הזה"? , אתר דעת, https://www.daat.ac.il/daat/tanach/samet/b3-2.htm
רד"ק, ספריא, בראשית ט"ז פסוק ו', https://www.sefaria.org.il/Radak_on_Genesis.16.6.2?lang=he
חיים חיון, פעם למעלה ופעם למטה, 929, https://www.929.org.il/page/16/post/476
אלטר, שמשון, "חוק חמורבי", אנציקלופדיה מקראית, כרך ב, ירושלים: מוסד ביאליק, עמ' 782.
רש"י, מאגר ספרות קודש, בראשית כ"א פסוק ט, https://kodesh.snunit.k12.il/comment/t0121_9.htm